PIERWSZA ŁAWKA · 40 ZADAŃ DO LEKTURY · EGZAMIN ÓSMOKLASISTY 2027 · JĘZYK POLSKI · KLASA 8

Kochanowski – fraszki, pieśni, treny – 40 zadań typu egzaminacyjnego z kluczem (egzamin ósmoklasisty 2027)

40 zadań w formule CKE do lektury obowiązkowej: fabuła i bohaterowie, gatunek, język, problematyka, konteksty, karta „jak na egzaminie" z argumentacją i planem wypracowania. Ramka „W pigułce", klucz z zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Fabuła i bohaterowie** Jan Kochanowski – fraszki, pieśń, treny VII i VIII · kl. VII–VIII	7 zad. 9 pkt
2	**Gatunek i kompozycja** Jan Kochanowski – fraszki, pieśń, treny VII i VIII · kl. VII–VIII	7 zad. 9 pkt
3	**Język, styl i fragment tekstu** Jan Kochanowski – fraszki, pieśń, treny VII i VIII · kl. VII–VIII	7 zad. 11 pkt
4	**Problematyka i wartości** Jan Kochanowski – fraszki, pieśń, treny VII i VIII · kl. VII–VIII	6 zad. 8 pkt
5	**Konteksty i porównania** Jan Kochanowski – fraszki, pieśń, treny VII i VIII · kl. VII–VIII	6 zad. 8 pkt
6	**Jak na egzaminie – zadania mieszane** Jan Kochanowski – fraszki, pieśń, treny VII i VIII · kl. VII–VIII	7 zad. 10 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Materiał zawiera **40 zadań typu egzaminacyjnego** do jednej lektury obowiązkowej w sześciu kartach: fabuła i bohaterowie, gatunek i kompozycja, język i fragment tekstu, problematyka i wartości, konteksty i porównania oraz karta mieszana „jak na egzaminie”.
- Pierwsza karta zaczyna się od ramki **„W pigułce”** (o czym to jest, problematyka, bohaterowie, motywy, konteksty) – można od niej zacząć powtórkę.
- Formuły poleceń i punktacja są takie jak w arkuszach CKE (egzamin 10 maja 2027 r.). Od 2027 r. zadania mogą sprawdzać znajomość całych lektur także z klas IV–VI. Błąd rzeczowy dotyczący lektury oznacza 0 pkt za zadanie.
- Klucz na końcu zawiera zasady oceniania, przykładowe odpowiedzi i numer z brzmieniem wymagania z podstawy programowej.
- Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania i drukować karty osobno – np. jako kartkówkę albo pracę domową.

Materiał oryginalny przygotowany zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi na rok 2027 (informator CKE o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2024/2025, lista lektur obowiązkowych; podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r., Dz.U. 2024 poz. 996). Nie zawiera zadań z arkuszy CKE. Cytaty wyłącznie z utworów w domenie publicznej (wolnelektury.pl). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Fabuła i bohaterowie

Jan Kochanowski – fraszki, pieśń, treny VII i VIII · kl. VII–VIII

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 9 pkt

W pigułce

- **O czym to jest.** Kochanowski, najwybitniejszy poeta polskiego renesansu, pisał krótkie, dowcipne fraszki o życiu codziennym, pieśni o tym, jak mądrze żyć, oraz cykl 19 trenów po śmierci ukochanej córeczki Urszulki (Orszuli). Na egzamin: wybrane fraszki (np. *Na lipę*, *Na zdrowie*, *Do gór i lasów*), pieśń (np. *Pieśń IX* z Ksiąg pierwszych) i treny VII oraz VIII.
- **Problematyka:** zdrowie i proste radości jako największe dobro; zmienność losu (Fortuna) i umiar w szczęściu i nieszczęściu; harmonia człowieka z przyrodą; ból po stracie dziecka; pustka i cierpienie rodzica.
- **Bohaterowie**

Postać	Kim jest, jaki jest
Podmiot liryczny fraszek	Raz mówi sam przedmiot (lipa zaprasza gościa), raz poeta wspominający młodość (*Do gór i lasów*).
Podmiot liryczny pieśni	Mędrzec, który radzi cieszyć się chwilą i znosić los ze spokojem.
Podmiot liryczny trenów	Ojciec po śmierci córki – zrozpaczony, czuły, pełen żalu.
Urszulka (Orszula)	Zmarła córeczka; w *Trenie VIII* wesoła, rozgadana, rozśmieszająca rodziców; w *Trenie VII* wspomniana przez jej ubranka.

- **Motywy**

Motyw	Jak występuje w lekturze
Przemijanie	Fortuna w pieśni; śmierć dziecka w trenach; młodość w *Do gór i lasów*.
Natura	Lipa daje cień, chłód, śpiew ptaków i miód – przyroda służy człowiekowi.
Żałoba	Ubranka córki (Tren VII) i pustka w domu (Tren VIII).
Dom	Czarnolas – miejsce szczęścia, potem smutku.

- **Konteksty:** Renesans: wzorem są starożytni (Horacy – umiar, „chwytaj dzień”). Kochanowski mieszkał w Czarnolesie; Urszula zmarła w 1579 r., *Treny* wydano w 1580 r. Tren to utwór żałobny – dawniej pisany po śmierci ważnych osób, Kochanowski pierwszy poświęcił cały cykl małemu dziecku. Fraszka – krótki, często żartobliwy utwór z puentą; pieśń – utwór liryczny o refleksyjnej treści.

Jak wykorzystać w wypracowaniu

Przykład 1. Temat: Co jest w życiu najważniejsze?
Argument: zdrowie docenia się dopiero, gdy się je traci. Przykład: we fraszce *Na zdrowie* poeta mówi, że majątek, uroda i władza są dobre tylko wtedy, gdy człowiek jest zdrowy.

Przykład 2. Temat: Czy literatura pomaga wyrazić ból?
Argument: poezja pozwala nazwać uczucia, które trudno wypowiedzieć. Przykład: w *Trenie VIII* ojciec opisuje dom, w którym jest pełno ludzi, a wydaje się pusty, bo zabrakło Urszulki.

Zadania

1 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**
We fraszce Na lipę drzewo mówi, że miód, który pszczoły zbierają z jego kwiatów, ___ / 1 pkt

A. gość dostaje w podarunku na drogę.

B. trafia potem na pańskie stoły.

C. lipa zatrzymuje dla siebie na zimę.

D. gospodarz sprzedaje na targu.

2 **Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących fraszki *Do gór i lasów*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 1 pkt

1. Podmiot liryczny zastanawia się, co czeka go w przyszłości.	**P**	**F**
2. Podmiot liryczny nigdy nie opuścił rodzinnych stron.	**P**	**F**

3 **Uporządkuj role, w których według fraszki *Do gór i lasów* występował podmiot liryczny. Wpisz numery od 1 do 4 w kolejności, w jakiej wymienia je utwór.** ___ / 1 pkt

_____ dworzanin w pańskim pałacu

_____ żak (student)

_____ ksiądz w kapitule

_____ rycerz przypasany do miecza

4 **Dopasuj do każdego utworu cytat, który z niego pochodzi. Wpisz odpowiednią literę.**
___ / 2 pkt

1. *Na lipę*	a) „Panie, to moja praca, a zdarzenie Twoje”
2. *Tren VII*	b) „A ja swym cichym szeptem sprawić umiem snadnie, / Że człowiekowi łacno słodki sen przypadnie”
3. *Do gór i lasów*	c) „Nie masz, nie masz nadzieje”
4. *Na dom w Czarnolesie*	d) „Gdziem potym nie był? Czegom nie skosztował?”

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Gatunek i kompozycja

Jan Kochanowski – fraszki, pieśń, treny VII i VIII · kl. VII–VIII

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 9 pkt

Przypomnij sobie

- **Fraszka** – krótki utwór, często żartobliwy albo refleksyjny, zakończony wyrazistą puentą. Nazwa pochodzi od włoskiego słowa „frasca" – gałązka, drobiazg.
- **Pieśń** – utwór liryczny o budowie stroficznej; u Kochanowskiego często rozważania o tym, jak mądrze żyć.
- **Gatunek literacki** – odmiana utworów o podobnych cechach (budowie, temacie, nastroju); utwory Kochanowskiego z tej karty należą do liryki.
- **Wersyfikacja**: wers – jeden wiersz tekstu; strofa – grupa wersów; rym parzysty (aabb) i przeplatany (abab); liczy się też sylaby w wersie.

Zadania

1 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

Tren to ___ / 1 pkt

A. utwór żałobny, w którym poeta opłakuje zmarłego i wspomina jego zalety.

B. krótki, żartobliwy utwór zakończony dowcipną puentą.

C. uroczysta pieśń pochwalna na cześć bóstwa lub ojczyzny.

D. utwór epicki o dziejach całej społeczności.

2 **Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących budowy fraszki *Na zdrowie*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 1 pkt

1. Wersy fraszki są bardzo krótkie – mają po pięć sylab.	P	F
2. We fraszce rymują się wersy na przemian: pierwszy z trzecim, drugi z czwartym.	P	F

3 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

W Trenie VIII rymują się ze sobą ___ / 1 pkt

A. wersy na przemian – pierwszy z trzecim, drugi z czwartym.

B. żadne wersy – utwór nie ma rymów.

C. pierwszy wers z czwartym, a drugi z trzecim.

D. dwa sąsiednie wersy – są to rymy parzyste.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Język, styl i fragment tekstu

Jan Kochanowski – fraszki, pieśń, treny VII i VIII · kl. VII–VIII

KARTA 3/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 11 pkt

Przypomnij sobie

- **Zdrobnienie** – wyraz utworzony za pomocą przyrostka, np. -ek, -eczka (dom – domek, ręka – rączka).
- **Przenośnia (metafora)** – połączenie wyrazów, które razem znaczą coś innego niż dosłownie.
- **Archaizm** – wyraz lub forma dawna, dziś nieużywana albo zmieniona; w tekstach dawnych oddaje ducha epoki.
- **Wyliczenie** – kilka wyrazów tego samego rodzaju wymienionych jeden po drugim.

Zadania

1 **Przeczytaj utwór i wykonaj zadania.** ___ / 3 pkt

Jan Kochanowski, *Tren VII*

Nieszczesne ochędóstwo, żałosne ubiory
Mojej namilszej cory,
Po co me smutne oczy za sobą ciągniecie?
Żalu mi przydajecie.
Już ona członeczków swych wami nie odzieje,
Nie masz, nie masz nadzieje.
Ujął ją sen żelazny, twardy, nieprzespany.
Już letniczek pisany
I uploteczki wniwecz, i paski złocone –
Matczyne dary płone.
Nie do takiej łóżnice, moja dziewko droga,
Miała cię mać uboga
Doprowadzić, nie takąć dać obiecowała
Wyprawę, jakąć dała.
Giezłeczkoć tylko dała a lichą tkaneczkę,
Ociec ziemie bryłeczkę
W główki włożył. Niestetyż, i posag i ona
W jednej skrzynce zamknionа.

Jan Kochanowski, *Tren VII*, tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl), domena publiczna. [124 wyrazy]

ochędóstwo – strój, ozdoba; namilszy – najmilszy; cora – córka; letniczek pisany – letnia sukienka w ozdobny wzór; uploteczki – wstążki do włosów; płone – daremne; łóżnica – łoże, sypialnia; mać – matka; wyprawa, posag – rzeczy, które panna młoda wnosi do małżeństwa; giezłeczko – koszulka; w główki – pod głowę.

Jak na egzaminie – zadania mieszane

Jan Kochanowski – fraszki, pieśń, treny VII i VIII · kl. VII–VIII

KARTA 6/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 10 pkt

1 **Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących trenów VII i VIII. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 1 pkt

1. W *Trenie VIII* ojciec wspomina, że Urszulka mówiła i śpiewała za wszystkich domowników.	P	F
2. W *Trenie VII* ojciec mówi, że ozdobne stroje córki były jego prezentem dla niej.	P	F

2 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**
W wersie „Jedną maluczką duszą tak wiele ubyło" (Tren VIII) poeta zestawia ___ / 1 pkt

A. radość dziecka ze smutkiem matki.

B. małość dziecka z ogromem straty, jaką poniosła rodzina.

C. dzień z nocą.

D. życie na wsi z życiem w mieście.

3 **Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących wersyfikacji. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 1 pkt

1. Wersy fraszek *Na lipę* i *Na zdrowie* mają jednakową liczbę sylab.	P	F
2. *Tren VII* składa się z wersów na przemian dłuższych i krótszych.	P	F

4 **Sformułuj tezę do tematu wypracowania: *Czy bogactwo jest najważniejsze w życiu?* Teza ma pozwolić na odwołanie się do jednego z utworów Kochanowskiego.** ___ / 1 pkt

5 **Do tezy *Prawdziwego szczęścia nie mierzy się majątkiem* sformułuj argument i zilustruj go przykładem z innego utworu Kochanowskiego niż *Pieśń IX*.** ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Kochanowski – fraszki, pieśni, treny – 40 zadań typu egzaminacyjnego z kluczem (egzamin ósmoklasisty 2027)

Podgląd pokazał 7 z 23 stron. Pełna wersja: 23 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- 40 zadań typu egzaminacyjnego do lektury obowiązkowej „Kochanowski – fraszki, pieśni, treny” – w formule egzaminu ósmoklasisty 2027, z kluczem i zasadami oceniania.
- Sześć kart: fabuła i bohaterowie (z ramką „W pigułce”), gatunek i kompozycja, język i fragment tekstu, problematyka i wartości, konteksty i porównania z innymi lekturami, karta „ja
- Zadania prawda/fałsz, wyboru, dopasowania, kolejności zdarzeń i otwarte – także argument do tezy, teza i plan wypracowania.
- Przy każdym zadaniu numer wymagania z podstawy programowej.
- Gotowe na powtórkę przed egzaminem, kartkówkę z lektury albo pracę domową – każdą kartę można wydrukować osobno.
- PDF do druku (23 stron) i DOCX do edycji (czarno-biały, gotowy do kserowania).
- Treść oryginalna; cytaty tylko z utworów w domenie publicznej.
- Pisownia według zasad od 1 stycznia 2026 r.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/egzamin-osmoklasisty-2027-kochanowski-fraszki-piesni-treny-40-zadan